

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЦЕНТРУ ТУРИЗМУ
І КРАЄЗНАВСТВА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
ГО «МОЛОДІЖНИЙ КЛУБ ДЖУРА»

Церемоніали

**для виконання під час таборування
на фінальних етапах Всеукраїнської дитячо-юнацької
військово-патріотичної
гри «Сокіл» («Джура»)**

Методичні рекомендації

Київ 2016

У методичних рекомендаціях використані матеріали Статутів Збройних Сил України, Положення про Державний Протокол та Церемоніал України, затвердженого Указом Президента України від 22 серпня 2002 року № 746/2002, та навчально-методичного посібника Рудюка С.П. «Муштровий порядок дитячо-юнацької військово-спортивної патріотичної гри "Сокіл" ("Джура") Українського козацтва», 1997 р. Муштровий порядок укладений на основі Муштрового Статуту – одного з Статутів Збройних Сил України, створених у 1992 році за дорученням Міністра оборони України генерал-полковника К.Морозова термінологічною комісією на чолі з професором Я.Дашкевичем.

Методичні рекомендації розроблені для керівників навчальних закладів (вишкільних таборів) для використання у процесі створення виховних систем з національно-патріотичного виховання дітей і молоді, системної організації увічнення пам'яті воїнів, які загинули за незалежність та територіальну цілісність України.

Такі завдання визначені Стратегією національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки (затвердженої Указом Президента України від 13.10.2015 № 580/2015), Указом Президента України від 12.06.2015 № 334/2015 «Про заходи щодо поліпшення національно-патріотичного виховання дітей та молоді», яким доручено Кабінету Міністрів України, обласним, Київській міській, державним адміністраціям всебічно сприяти проведенню Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл" ("Джура"), Дорученням Прем'єр-міністра України від 23.06.2015 № 2786/0/1-15 та Дорученням Віце-прем'єр-міністра України від 30.08.2014 № 30137/72/1-14, яким затверджено «Рекомендації для місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо заходів, пов'язаних із героїзацією осіб, які віддали життя за незалежність України, вшанування їх пам'яті, патріотичного виховання та консолідації Українського народу».

Виховні системи навчальних закладів (вишкільних таборів) мають передбачати державницький вишкіл учнів в ході якого вивчаються державні символи України та церемоніали, які проводяться під час урочистого відкриття у навчальних закладах меморіальних дошок (стендів) пошани з метою увічнення пам'яті випускників, які загинули за незалежність та територіальну цілісність України та проведення заходів з нагоди державних свят.

Зміст рекомендацій

1. Винесення (підняття) Державного прапора України та інших прапорів
2. Почесна варта біля могил загиблих героїв
3. Формування роїв-учасників
4. Відкриття таборування
5. Вранішнє (вечірнє) коло
6. Парад і урочисте відкриття (закриття) фінального етапу гри
7. Виконання муштрових хватів із шаблею
8. Визначення для муштрового порядку

1. Винесення (підняття) Державного прапора України та інших прапорів

Загальні положення

Метою використання державних символів у навчально-виховному процесі є формування почуття свідомого громадянина України, здатного захищати її незалежність, готового взяти на себе відповідальність за добробут і безпеку своєї родини, народу.

У навчальних закладах необхідно проводити роз'яснення ідейної суті державних символів і правил їх використання, ритуалів, традицій, виховувати почуття поваги до них, формувати стійкі навички свідомого дотримання почестей та правил поведінки щодо державних символів у повсякденному житті, під час урочистих і офіційних заходів.

Гідність прапора захищають як у самій країні, так і за її межами. Зневагу до прапора розглядають як посягання на честь нації та держави; публічний глум над Державним прапором України, а також над офіційно встановленим прапором іноземної держави є злочином. Саме тому передбачено санкції за порушення встановленого порядку поводження з прапором. 23 серпня 2004 року на вшанування багатовікової історії українського державотворення, державної символіки незалежної України та з метою виховання поваги громадян до державних символів України Указом Президента України було встановлено відзначати щорічно 23 серпня День Державного прапора України.

Правила використання Державного прапора України

Державний прапор ні перед ким не опускають. Не можна ним салютувати.

Не можна схилити його перед будь-якою особою.

Державний прапор, вивішений серед інших прапорів, має посідати перше, найпочесніше місце. Його вивішують або вище за всі інші, або у фронті інших прапорів йому відведено правий геральдичний бік.

На зібраннях у приміщенні Державний прапор розміщують на естакаді (подіумі) з правого боку від промовця; якщо Прапор виставляють з боку аудиторії, то займає правий бік фронтом до естради.

У процесіях Державний прапор треба нести попереду всіх інших прапорів або праворуч від них.

Не можна виставляти пошкоджений Державний прапор.

Вивішений Державний прапор не повинен торкатися землі, підлоги.

На Державному прапорі не можна розміщувати предмети, емблеми, прикраси тощо.

Державний прапор ніколи і ніде не можна використовувати як прикрасу чи декорацію. З цією метою можна використовувати барви Державного прапора, і то лише у випадку державних чи національних свят, під час державних урочистостей тощо.

Зображення Державного прапора не можна використовувати на рекламах, оголошеннях, заставках.

Державний прапор, спущений на пів-древка (півщогли), означає жалобу.

До прапорів призначається почесна варта: хорунжі (прапорonosці) та по два товариші хорунжого (асистенти).

Для супроводу прапорів при винесенні їх на коло й віднесенні до місця зберігання може призначатися почесний рій.

Під час перенесення прапорів хорунжі та товариші хорунжих повинні мати черезплічники. На коло прапори завжди виносять розгорнутими. Під час руху на значну віддаль прапори переносять (перевозять) у чохлах.

Хорунжі проходять інструктаж щодо правил поведінки під час церемоніалу. Бажано, щоб хорунжий і товариші хорунжого були одягнені у відповідну форму. У навчальному закладі може бути кілька почесних варт.

Внесення і винесення Державного прапора має відбуватися за певними правилами. Якщо Державний прапор вносять на деревку, його несе хорунжий у супроводі двох товаришів хорунжого. У разі внесення полотнища його несуть чотири хорунжих широкою стороною вперед, тримаючи за кути так, щоб верхня частина (сине полотнище) була злегка піднята. Чіткість, злагодженість, краса цієї церемонії мають глибокий емоційний вплив на виховання дітей та молоді

як громадян своєї держави. Внесення та винесення Державного прапора відбувається під звуки маршу.

На території навчального закладу може бути обладнаний спеціальний майданчик, на якому встановлюють щоглу, визначають місце шиккування. Майданчик, на якому розміщена щогла, має бути завжди акуратно прибраний та впорядкований.

У дні жалоби Державний прапор України зі скорботною стрічкою чорного кольору приспускають (нахиляють).

Постава прапорів в лад

У лад на місці хорунжі тримають прапори біля ноги вільно опущеною правою рукою. Долішній кінець держака повинен бути біля середини стопи правої ноги (мал. 1).

Дія руху за попередньою командою «Ходом» хорунжий переносить прапор на ліве плече й тримає її лівою рукою, витягнутою до держака, а праву руку опускає.

Під час руху роїв прапори несуть у положенні на плечі (мал. 2).

Під час проходження урочистим ходом на парадах прапори несуть, як показано на мал. 3.

Мал. 1. Постава прапора в лад на місці

Мал. 2. Положення прапора на плечі

Мал. 3. Постава прапора для руху

(див. «Правила таборування» стор. 14)

Опис черезплічника для ношення прапорів

Черезплічник хорунжого для ношення прапорів складається з довгого й короткого плечових ременів і шкіряного циліндрика, куди вставляють долішній кінець держака прапора. Плечові шкіряні ремені шириною 80 мм обтягають голубою шовковою тканиною й обшивають краї золотистим галуном шириною 12-15 мм. Черезплічник для товаришів хорунжого такий самий, як і для хорунжого, але замість шкіряного циліндрика пришивають китицю золотавого кольору.

Порядок винесення (віднесення) прапорів

Коли почесний рій з прапором наблизиться на 40-50 кроків до кола, отаман командує: «Табір, на прапор, СТРУНКО. Вправо (вліво, до середини) — ГЛЯНЬ».

Після цієї команди ройові прикладають руку до шапки, повертають голову в бік прапора й проводжають його поглядом, повертаючи слідом за ним голову; звучить «Зустрічний стрілецький марш».

Почесний рій зупиняється біля лівого крила кола. Хорунжий з товаришами продовжує рух до правого крила вздовж чола ладу. Вийшовши на праве крило кола, хорунжий з товаришами стає на місце, визначене для них у ладу. Коли хорунжий стане на місце, отаман дає знак для припинення музики й командує: «СПОЧИНЬ». Після команди отамана «Спочинь» ройовий почесного рою відводить рій на своє місце в ладу табору.

Для віднесення прапору отаман подає команду: «Почесний рій — ВПЕРЕД». За цією командою ройовий виводить почесний рій дворядом. Зайшовши правим крилом уперед, він стає обличчям до чола кола і зупиняється на віддалі 20-25 кроків перед серединою лівокрилового джури.

Коли почесний рій зупиниться, отаман командує: «Табір, на прапор, СТРУНКО. Вправо — ГЛЯНЬ». За цією командою табір діє так: звучить «Зустрічний стрілецький марш»; Хорунжий з товаришами крокує вздовж чола кола до почесного рою.

Коли хорунжий із прапором зрівняється з почесним роєм, його ройовий командує: «Рій, ходом — РУШ!» Рій йде з прапором до місця його зберігання.

Коли почесний рій відійде на 40-50 кроків, отаман дає знак припинити музику й командує: «СПОЧИНЬ».

2. Почесна варта біля могил загиблих героїв

Почесні варти

Почесною вартою називається рій, призначений для віддання військових почесностей. Рій призначається: для зустрічі почесних осіб; до прапора, який виносять на урочисті засідання; під час відкриття пам'ятників та деяких інших заходів.

До складу почесної варти призначаються рій та військовий оркестр. Почесною вартою керує ройовий. Зміна чатових почесних варт біля пам'ятника проводиться кожні 15 хвилин. Команди для зміни не подаються і здавання посту не проводиться. Чатовими почесних варт і хорунжими біля прапора військові вітання не виконуються.

Під час відкриття пам'ятника (меморіальної дошки, стенду)

Під час відкриття пам'ятника (меморіальної дошки, стенду) почесна варта вишиковується у дві лави перед пам'ятником чолом до нього. Отаман варти виставляє до пам'ятника дві пари стійкових. Стійкові повинні стояти в поставі «струнко».

З наближенням особи, уповноваженої для відкриття пам'ятника, за 40-50 кроків отаман варти командує: «Варта — РІВНЯЙСЬ», «Струнко», «Вправо (вліво, до середини) — ГЛЯНЬ», бере шаблю «сторч», рівним кроком підходить до цієї особи.

Підійшовши за три кроки, зупиняється, салютує шаблею й доповідає, наприклад: «Пане (називає посаду уповноваженої особи). Почесна варта на честь відкриття пам'ятника такому-то вишикувана. Отаман варти сотник Дмитрук».

Закінчивши доповідь, отаман варти робить лівою (правою) ногою крок убік із рівночасним повертом праворуч (ліворуч), пропускає особу, уповноважену для відкриття пам'ятника, і супроводжує її, йдучи за нею на один-два кроки ззаду із зовнішнього боку, тримаючи шаблю вістрям додолу. За вказівкою уповноваженої особи отаман варти подає команду «Спочинь» і стає на своє місце в ладу.

Перед зняттям із пам'ятника покривала отаман варти командує: «Варта — СТРУНКО», «До середини — ГЛЯНЬ», оркестр виконує Державний гімн України.

Коли оркестр закінчить виконувати Гімн, отаман варти подає команду «Спочинь».

Після закінчення зібрання почесна варта за командою отамана варти перешиковується в триряд (чотириряд) і проходить урочистим ходом біля пам'ятника. Стійкових почесної варти знімають за окремою вказівкою.

Покладення вінків до пам'ятників і могил воїнів

Покладення вінків делегаціями до пам'ятників і могил воїнів, які полягли в боях за волю та незалежність України, проводиться у дні державних свят та в інші дні за окремим рішенням.

Під час покладення вінків призначається почесна варта з одним або кількома прапорами та оркестр.

Перед покладенням вінків до пам'ятника (могили) з почесної варти їй призначений час виставляються одна-дві пари чатових. Чатові стоять у положенні "струнко", тримаючи автомати у положенні "на груди" або карабін у положенні "до ноги".

Почесна варта вишиковується у дві шеренги перед пам'ятником (могилою) фронтом або правим флангом до нього залежно від розташування пам'ятника (могили).

Прапори ставлять на правому фланзі почесної варти, оркестр – праворуч від прапорів. Делегація з вінком вишиковується у визначеному місці й рухається до пам'ятника (могили), проходячи перед почесною вартою. Попереду делегації іде отаман почесної варти. За ним на відстані двох-трьох кроків – особи, які несуть вінок, а далі на такій самій відстані – делегація по три-п'ять осіб у колоні.

З наближенням делегації з вінком на 40-50 кроків до почесної варти отаман варти командує: "Варта – РІВНЯЙСЬ, СТРУНКО, рівняння ПРАВОРУЧ (ЛІВОРУЧ)". Оркестр виконує жалобно-урочисті мелодії. Прапори схиляють наперед. Делегація підходить до пам'ятника (могили) і кладе вінок. Оркестр припиняє грати. Хвилиною мовчання вшановується пам'ять загиблих. Після хвилини мовчання виконується Державний Гімн України; делегація відходить від пам'ятника (могили), вишиковується обличчям до варти, а почесна варта за командою начальника варти стає в похідну колону й проходить урочистим маршем повз пам'ятник (могилу) й осіб, які поклали вінок.

3. Формування роїв-учасників

Для проведення таборування формуються рої. Склад рою – 8 осіб (6 хлопців, 2 дівчини). У кожному рою визначається провідник – Ройовий.

Кожень рій вибирає для себе: назву, відзначку (емблему), ройовий клич-гасло (ключ-девіз), ройове гасло-позивний, визначає власну форму-однострій, виготовляє прапорець встановленої форми із своїми барвами.

Учасники звертаються один до одного «Друже/подруго» із додаванням імені. Урочисте вітання – «Слава Україні!», відповідь – «Героям слава!».

Гасло: «В єдності – сила! В силі – перемога!». Клич: «Душу – Богові, Життя – Україні, честь – собі».

4. Відкриття таборування

Відкриття таборування проходить безпосередньо у таборі у день заїзду роїв-учасників на загальному шикуванні табору, яке відбувається перед вечерею.

Шиккування йде по колу, як показано на мал. 4. Ліворуч від місця шиккування таборової старшини встановлюються три щогли для прапорів. Рої шикуються по колу в дворяд.

Порядок шиккування на коло для урочистого відкриття таборування

На перше таборове коло для урочистого відкриття таборування рої-учасники шикує головний суддя фінального етапу гри.

Головний суддя подає команду «ЗБІРКА» – рої швидко займають свої місця. Головний суддя – «ТАБІР, РІВНЯЙСЬ! СТРУНКО! До середини – ГЛЯНЬ!

Пане _____! Рої-учасників гри від 24 областей України та міста Києва для відкриття _____етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») вишикувані!

Особа, яка приймає доповідь Головного судді, вітається з учасниками: «Слава Україні!» (відповідь – Героям Слава!) «Рої! СЛУХАЙ НАКАЗ!»

(У наказі покликається таборова команда. Всі, кого оголошено в наказі, виходять з загальної лави і шикуються в одну лаву на крок за Головним суддею)

Головний суддя – «Прапорonosній групі приготуватися до внесення козацького прапора! На прапор ГЛЯНЬ! Ходом – РУШ!»

(Оркестр виконує козацький марш. Прапорonosна група крокує вздовж лави джур на встановлене місце).

Головний суддя – «Право підняти Державний прапор України і Прапор _____етапу гри надається _____».

Головний суддя – «Урочисте козацьке коло з нагоди відкриття _____етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») ОГОЛОШУЮ, ВІДКРИТИМ! РОЇ! На прапор ГЛЯНЬ! Державний прапор України, підняти!»

(Всі учасники співають Державний гімн України. Піднімається державний прапор України. Учасники гри співають гімн, тримаючи праву руку зігнутою в кулак на лівій стороні грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Головний суддя – СПОЧИНЬ!

Особа, яка приймала доповідь Головного судді, – «СПОЧИНЬ! Вітаю організаторів і учасників табору з відкриттям _____!»

Бажаю всім учасникам успіхів і наполегливої боротьби у змаганнях, хорошого настрою і чудових вражень від нашої спільної праці.

Українському Козацтву СЛАВА!»

(відповідь – «Слава! Слава! Слава!»)

Вітальна частина:

Ведуча – Для привітання учасників гри слово надається:

Головний суддя – «Похідному отаману та старшині табору перебрати команду над табором!»

Похідний отаман – «ТАБІР, СТРУНКО! ПИСАРЮ ЗАЧИТАТИ НАКАЗ ПО ТАБОРУ!»

Писар відчитує наказ.

Похідний отаман – «СПОЧИНЬ!»

Хорунжий – «ТАБІР, СТРУНКО! ХОРУНЖИМ ДО ПРАПОРІВ ВИСТУПИТИ! НА ПРАПОРИ СТРУНКО! ПРАПОРИ ОПУСТИТИ! ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ!»

(Всі учасники співають Державний гімн України. Піднімається державний прапор України. Учасники гри співають гімн тримаючи праву руку зігнуту в кулак на лівій стороні грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Хорунжий – «ТАБІР, СПОЧИНЬ, РОЗХІД!»

(Всі учасники відповідають голосно – «Слава!» і швидко покидають місце шикування).

5. Вранішнє (вечірнє) коло

Кожного дня вранці перед сніданком і ввечері перед вечерею табір у повному складі шикується відповідно на вранішнє коло та на вечірнє коло.

Шикування відбувається по колу, як показано на мал. 4. Рої шикуються по колу в дворяд, як показано на мал. 5.

На коло рої шикує хорунжий табору.

Порядок шикування на вранішнє коло

Хорунжий подає команду «ЗБІРКА» – рої швидко займають своє місце.

Старшина табору шикується на встановленому для них місці біля прапорів.

Хорунжий – «УВАГА, ТАБІР, СТРУНКО! РОЙОВИМ ДО ЗВІТУ ВИСТУПИТИ! СПОЧИНЬ».

Ройові біля рою: «РІЙ, СТРУНКО!» «ДО ЗВІТУ ХОРУНЖОМУ ГЛЯНЬ!».

Всі ройові стають у лаву перед Хорунжим і по чергово доповідають: «ДРУЖЕ, ХОРУНЖИЙ, РІЙ «_____» (назва рою) У КІЛЬКОСТІ _____ ЧОЛОВІК (якщо є відсутні, повідомити, скільки та де вони)

ДО РАНКОВОЇ ЗБІРКИ ВИШИКУВАНИЙ! ХВОРИХ НЕМАЄ (якщо є, то представити хворого лікарю)! РОЙОВИЙ _____ (своє прізвище та ім'я)».

Хорунжий – після прийняття звіту від усіх ройових подає команду «ДЯКУЮ, СТАТИ ДО ЛАДУ!»..

Ройові підходять до своїх роїв та подають команду роям – «РІЙ, СПОЧИНЬ!».

Хорунжий – «ТАБІР, СТРУНКО! РІВНЯННЯ ДО СЕРЕДИНИ!» «ПАНЕ ОТАМАНЕ, ТАБІР НА ВРАНІШНЮ ЗБІРКУ ВИШИКУВАНИЙ».

Похідний отаман – «СПОЧИНЬ!».

Хорунжий – «ТАБІР, СТРУНКО! ХОРУНЖИМ ДО ПРАПОРІВ ВИСТУПИТИ! НА ПРАПОРИ СТРУНКО! ПРАПОРИ ПІДНЯТИ!

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ!».

(Всі учасники співають Державний гімн України. Піднімається державний прапор України. Учасники гри співають гімн, тримаючи праву руку зігнутою в кулак на лівому боці грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Хорунжий – «ТАБІР, СПОЧИНЬ!».

Похідний отаман – підводить підсумки нічного чергування та доводить учасникам Програму на поточний день; запрошує до слова членів Таборової старшини та Головного суддю.

Хорунжий – «ТАБІР, СПОЧИНЬ, РОЗХІД!».

(Всі учасники відповідають голосно – «Слава!» і швидко покидають місце шикування).

Порядок шикування на вечірнє коло

Хорунжий подає команду «ЗБІРКА» – рої швидко займають своє місце.

Старшина табору шикується на встановленому для них місці біля прапорів.

Хорунжий – «УВАГА, ТАБІР, СТРУНКО! РОЙОВИМ ДО ЗВІТУ ВИСТУПИТИ! СПОЧИНЬ».

Ройові біля рою: «РІЙ, СТРУНКО!» «ДО ЗВІТУ ХОРУНЖОМУ ГЛЯНЬ!».

Всі ройові стають у лаву перед Хорунжим і почергово доповідають: «ДРУЖЕ, ХОРУНЖИЙ, РІЙ «_____» (назва рою) У КІЛЬКОСТІ _____ ЧОЛОВІК (якщо є відсутні, повідомити, скільки та де вони) ДО ВЕЧІРНЬОЇ ЗБІРКИ ВИШИКУВАНИЙ! ХВОРИХ НЕМАЄ (якщо є, то представити хворого лікаря)! РОЙОВИЙ _____ (своє прізвище та ім'я)».

Хорунжий – після прийняття звіту від усіх ройових подає команду «ДЯКУЮ, СТАТИ ДО ЛАДУ!».

Ройові підходять до своїх роїв та подають команду роям – «РІЙ, СПОЧИНЬ!».

Хорунжий – «ТАБІР, СТРУНКО! РІВНЯННЯ ДО СЕРЕДИНИ!» «ПАНЕ ОТАМАНЕ, ТАБІР НА ВЕЧІРНЮ ЗБІРКУ ВИШИКУВАНИЙ».

Похідний отаман – «СПОЧИНЬ!».

Похідний отаман – підводить підсумки виконання Програми дня; запрошує до слова членів Таборової старшини та Головного суддю.

Похідний отаман – «ТАБІР, СТРУНКО! ПИСАРЮ ЗАЧИТАТИ НАКАЗ ПО ТАБОРУ!»
Писар відчитує наказ.

Похідний отаман – «СПОЧИНЬ!»

Хорунжий – «ТАБІР, СТРУНКО! ХОРУНЖИМ ДО ПРАПОРІВ ВИСТУПИТИ! НА ПРАПОРИ СТРУНКО! ПРАПОРИ ОПУСТИТИ!

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ!».

(Всі учасники співають Державний гімн України. Піднімається державний прапор України. Учасники гри співають гімн, тримаючи праву руку зігнутою в кулак на лівому боці грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Хорунжий - «ТАБІР, СПОЧИНЬ, РОЗХІД!».

(Всі учасники відповідають голосно – «Слава!» і швидко покидають місце шикування).

6. Парад і урочисте відкриття (закриття) фінального етапу гри

Урочисті заходи з нагоди відкриття фінальних етапів гри «Джура» включають: парад учасників гри вулицями міст, шикування на центральних площах районних і обласних центрів (у знакових місцях чи на алеях слави борцям за незалежність України), проведення концертів народних дитячих колективів, виставок народного мистецтва та одягу, дегустацію українських страв та інші культурно-просвітницькі заходи. З нагоди урочистого відкриття фінального етапу гри відбувається своєрідне свято міста (району, області).

Парад роїв-учасників з нагоди відкриття фінального етапу гри

У встановлений час на місці, де буде відбуватися шикування учасників після парад, починають лунати козацькі пісні та марші.

На встановленому місці починає формуватися парадний лад для проходження у такому порядку: першим стає військовий оркестр, за ним почесна варта з Державним прапором України, почесна варта з козацьким прапором, рої у такому порядку: ройовий на чолі свого рою, за ним – хорунжий рою з прапорцем рою, а далі 6 джур у дворяді.

За командою отамана «Ходом – РУШ!» військовий оркестр починає виконувати козацькі марші та крокує у напрямку до місця шикування для урочистого відкриття фінального етапу гри, ведучи за собою парадний лад.

Давши команду для проходження, отаман крокує попереду ройового чоловічого рою.

Шикування роїв-учасників для урочистого відкриття фінального етапу гри

Прийшовши на місце шикування для урочистого відкриття фінального етапу гри, оркестр і почесні варті з прапорами стають на встановлені для них місця.

Рої заходять на площу і стають підковою перед трибуною.

Отаман командує «Рої! РІВНЯЙСЬ! СТРУНКО! До середини – ГЛЯНЬ!».

Пане _____! Рої-учасників гри від 24-х областей, міста Києва та Автономної республіки Крим для відкриття _____ етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») вишикувані!

Особа, яка приймає доповідь отамана, звертається до учасників з урочистим вітанням «Слава Україні!». Всі відповідають «Героям Слава!».

Отаман – «Почесній варті приготуватися до внесення прапорів! СТРУНКО! На прапор ГЛЯНЬ! Ходом – РУШ! Зброєю – Честь!».

(Оркестр виконує козацький марш. Джури стоять струнко, ройові – приклавши руку до картуза, повертають голову в бік прапора й проводять його поглядом, повертаючи слідом за ним голову, козаки з шаблею швидко виймають її з піхов і піднімають гострим кінцем догори, а далі опускають її додола, рівночасно повернувши голову в бік прапора. Прапорonosні групи крокують вздовж лави джур та стають на встановлене для них місце).

Почесні варті проходять вздовж чола ладу до правого крила. Вийшовши на праве крило кола, хорунжий з товаришами стає на місце, визначене для них у ладу. Коли хорунжий стане на місце, отаман дає знак оркестру для припинення й командує: «СПОЧИНЬ».

Особа, що приймала доповідь отамана: – «Урочисте козацьке коло з нагоди відкриття _____ етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») ОГОЛОШУЮ, ВІДКРИТИМ!

(Оркестр виконує Державний гімн України, учасники гри співають, тримаючи праву руку зігнуттю в кулак на лівому боці грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Отаман – «СПОЧИНЬ!».

Особа, що приймала доповідь отамана: – «СПОЧИНЬ!». Вітає організаторів і учасників фінального етапу гри та бажає всім учасникам успіхів і наполегливої боротьби у змаганнях, хорошого настрою і чудових вражень!

Вітальна частина:

Ведуча – Для привітання учасників гри слово надається:

Мистецька частина:

Коротка мистецька частина за окремим планом (2-3 пісні, танець)

Ведуча запрошує до виступи художні колективи:

Особа, що приймала доповідь отамана: – «Урочисте козацьке коло з нагоди відкриття _____ етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура») ОГОЛОШУЮ ЗАКРИТИМ!

(Оркестр виконує Державний гімн України, учасники гри співають, тримаючи праву руку зігнуттю в кулак на лівому боці грудей, а ройові – приклавши руку до картуза).

Отаман – «Почесній варті приготуватися до виносу прапорів! СТРУНКО!

На прапор ГЛЯНЬ! Ходом – РУШ! Зброєю – Честь!».

(Оркестр виконує козацький марш. Джури стоять струнко, ройові, приклавши руку до картуза, повертають голову в бік прапора й проводять його поглядом, повертаючи слідом за ним голову, козаки з шаблею швидко виймають її з піхов і піднімають гострим

кінцем догори, а далі опускають її додола, рівночасно повернувши голову в бік прапора. Прапороносні групи крокують вздовж лави джур у зворотньому напрямі).

Коли почесні варті з прапорами проходять, отаман дає оркестру знак припинити гру й командує: «СПОЧИНЬ».

Отаман – «Слава Україні! (відповідь – Героям Слава!). Українському козацтву, Слава!» (відповідь – «Слава! Слава! Слава!»).

Отаман – «СТРУНКО!». «До урочистого ходу роями, перший рій прямо, решта право-РУЧ». «Вправо глянь, ходом — РУШ».

(Оркестр виконує козацький марш. Рої проходять урочистим ходом повз трибуни).

Проходження урочистим ходом

Рої проходить урочистим ходом у ладах і в послідовності, зазначених наказом.

Для проходження урочистим ходом отаман подає команди: «СТРУНКО»; «До урочистого ходу роями, перший рій прямо, решта право-РУЧ». «Вправо глянь, ходом — РУШ».

За командою «До урочистого ходу» ройові виходять із ладу та стають на чолі своїх роїв. Хорунжі та їх товариші стають за ройовим.

Давши команду для проходження урочистим ходом, отаман крокує 30 кроків попереду ройового чоловічого рою. Не доходячи до особи, що приймає парад, він прикладає руку до шапки й повертає голову в його бік; минувши його, він стає справа й трохи ззаду особи, що приймає парад.

За командою отамана «Руш» головний рій починає рух рівним кроком під бій барабанів. Решта роїв доходять до місця, де стояв чоловічий рій, за командою своїх ройових повертають ліворуч (заходять плечем), вирівнюються, займають визначені місця й за командою «ПРОСТУЙ» ідуть за роєм, що йде попереду.

Коли чоловічий рій наблизиться до особи, що приймає парад, оркестр починає грати марш. Під час проходження урочистим ходом ройові, не доходячи до особи, що приймає парад, прикладають руку до шапки й повертають голову в його бік; усі, хто перебуває у ладу, крім правокрилових, рівночасно повертають голову в той самий бік. Коли остання лава рою, що проходить, мине особу, що приймає парад, ройові опускають руку від шапки й повертають голову прямо.

Хорунжі і їх товариші під час проходження урочистим ходом голови в бік особи, що приймає парад, не повертають.

Коли останній рій мине особу, що приймає парад, оркестр припиняє гру, повертається праворуч і йде на вихідне становище, звідки проходить урочистим ходом, виконуючи під час руху марш.

Парад і шикування роїв-учасників для урочистого закриття фінального етапу гри

Формування парадного ладу, проходження парадом і шикування роїв-учасників на місці проведення урочистого закриття фінального етапу гри відбувається так само, як при урочистостях з нагоди відкриття. Відкриття та закриття фінального етапу гри бажано проводити в різних знакових місцях і парад учасників здійснювати по різних маршрутах. При проведенні закриття фінального етапу гри під час надання слова представникам влади здійснюється нагородження переможців.

7. Виконання муштрових хватів із шаблею

У ладу з шаблею піхви притримувати вільно опущеною лівою рукою, великим пальцем – із середини, а іншими – ззовні (мал. 6).

Козацьке військове привітання шаблею на місці виконується за командою «Зброєю – ЧЕСТЬ» трьома хватами. Перший хват виконується за підготовчою командою, другий і третій — за виконавчою.

Мал. 6. Основна постава з шаблею

Перший хват. Лівою рукою посунути шаблю трохи вперед, тим часом правою рукою обхопити ручку держака згори й, притримуючи піхви, витягнути залізко на ширину долоні (мал. 7-а).

Другий хват. Узяти шаблю сторч, швидко вийняти шаблю з піхов й, обернувши її кінцем залізка догори, лезом ліворуч, опустити руку так, щоб рука знаходилась на висоті підборіддя й 10 см перед ним, а залізко було прямовисне (мал. 7-б).

Третій хват. Опустити шаблю додолу так, щоб п'ясть руки була біля правого стегна, а лезо залізка було спрямоване до себе й вістрям навпроти лівого передка (мал. 7-в), рівночасно повернути голову в бік отамана.

Мал. 7. Хвати козацького вітання шаблею

За командою «До стопи» або «Спочинь» шаблю вкладають у піхви трьома хватами.

Перший хват. Підійняти шаблю на витягнуту руку вістрям догори, лезом ліворуч, лівою рукою взяти за горішній кінець піхов (мал. 8-а).

Другий хват. Рукою повернути залізко вістрям додолу й, не дивлячись на піхви, спрямувати його в піхви, допомагаючи лівою рукою; опустити залізко в піхви настільки, щоб правиця була на висоті плеча, лівою рукою підтримувати піхви (мал. 8-б).

Третій хват. Дослати залізко в піхви й стати «струнко».

За командою «На плече» шаблю з піхов виймають трьома хватами.

Мал. 8. Хвати вкладання шаблі в піхви

Третій хват. Швидко опустити праву руку й поставити шаблю прямовисне до правого плеча лезом у поле, обхопивши вказівним і середнім пальцями ручку з зовнішнього боку, а великим пальцем — із внутрішнього, решту два пальці опустити вільно додолу (мал. 9).

Мал.9. Шабля в поставі „на плече”

Під час руху з шаблею «на плече» правою рукою робити рухи вперед і назад, не нахилиючи шаблі вбік (мал. 10).

Піхви підтримувати лівою рукою. Ліву руку з піхвами тримати нерухомо.

За командою «Стій» шаблю вкладають у піхви.

Козацьке військове вітання шаблею (салют) під час руху виконується двома хватами.

Мал. 10. Положення шаблі „на плече” під час руху

Перший хват. Не доходячи двадцяти кроків до отамана, взяти шаблю сторч.

Другий хват. За десять кроків повернути голову в бік отамана й рівночасно опустити шаблю додолу лезом ліворуч так, щоб вістря залізка було правіше носка й приблизно на 10 см від землі (мал. 11). Пройшовши чотири кроки повз отамана, повернути голову прямо, взяти шаблю сторч, а тоді в положення «на плече».

Мал.11. Другий хват салюту шаблею під час руху

8. Визначення для муштрового впоряду

1. Лад – встановлене Впорядом шиккування козачат, джур козацьких, молодих козаків, козаків (далі по тексті – козаки) і їх підрозділів для спільних дій пішо.

2. Лава – лад, у якому козаки стоять один біля одного в лінію згідно з установленими інтервалами.

3. Крило – правий (лівий) край ладу Під час повертів ладу назви крил не змінюються.

4. Чоло – бік ладу, до якого козаки звернені обличчям.

5. Тиловий бік ладу – бік, протилежний чолу.

6. Інтервал – відстань між козаками в чоловічій лінії підрозділами.
7. Дистанція – відстань у глибину між козаками й козацькими підрозділами.
8. Ширина ладу – відстань між крилами.
9. Глибина ладу – відстань від першої лави (козака, що стоїть спереду) до останньої лави (козака, що стоїть ззаду).
10. Дволавовий лад, дволава – козаки однієї лави стоять за козаками іншої лави на відстані одного кроку (витагнутої руки, покладеної долонею на плече козака, що стоїть спереду).
Лави називаються першою та другою. Під час поворотів ладу назви лав не змінюються.
- Рядок – коли два козаки стоять у дволавовому ладу один за одним. Якщо за козаком першої лави не стоїть іззаду козак другої лави, такий рядок називається неповним, останній рядок завжди повинен бути повним.
- Під час виконання дволавовим ладом команди «Обернись» козак неповного рядка переходить до лави, що стоїть спереду
11. Однолавовий (лава) і дволавовий (дволава) лади можуть бути зімкненими або розімкненими.
У зімкненому ладу козаки в лавах стоять чоловою лінією один до одного в інтервалах, що дорівнюють ширині долоні між ліктями.
У розімкненому ладу козаки в лавах стоять чоловою лінією один до одного в інтервалах на один крок або в інтервалах, які визначає отаман.
12. Ряд – лад, у якому козаки стоять один за одним (гусаком), а підрозділи один за одним на відстанях, які визначив Впоряд або отаман.
Ряди по два називаються дворядом, по три – трирядом, по чотири – чотирирядом і т.ін.
Лад, що складається з дво-, три- і більше рядів, називається колоною.
Ряди застосовуються для шикування підрозділів у похідний або розгорнений лад.
13. Розгорнений лад – підрозділи, вишикувані в чолову лінію в лаву чи дволаву або в лінію рядів (колону) в інтервалах, які визначив Впоряд або отаман.
Розгорнений лад застосовується для проведення розрахунків, переглядів, парадів, а також в інших необхідних випадках.
14. Похідний лад – підрозділ, вишикуваний у ряд, або підрозділи в колону, вишикувані один за одним на дистанціях, які визначив Впоряд або отаман.
15. Напрямний – козак (підрозділ), який прямує на чолі ладу у визначеному напрямі.
З напрямним узгоджують свій рух решта козаків (підрозділів).
Кінцевий – козак (підрозділ), що рухається останнім у ряді.
Лінійний – козак, який призначений для позначення лінії шикування підрозділів, а також лінії проходження урочистим ходом.